

A személy formálása a közösségben

Egyedüllét és közösség

Minden emberi élet, minden személyes, kapcsolatra képes teremtmény élete két fő dimenzió közé kifeszítve zajlik: az egyedüllét és a közösségiség között. Az egyedüllét és a közösségiség két olyan dimenzió, amelyekben minden olyan teremtmény fejlődik, aki képes azt mondani, hogy „én” és „te”. Ebben a két dimenzióban alakul minden olyan teremtmény, amely tudatában van annak, hogy ő egy „én” és hogy vannak más „én”-ek is rajta kívül, és hogy ezek a valóságok különböznek de mégis arra hivatottak, hogy találkozzanak és párbeszédre, kapcsolatra lépjenek egymással, anélkül, hogy mindez eltörölhetné, vagy megszüntethetné a személyes különbözőséget.

Az „egyedüllét és a közösség” kettőssége, a keresztény élet számára, de sajátos módon a megszentelt élet számára egy kicsit olyan, mint utunkon a mindennapi kenyér. A cenobita szerzeteséletben ez a kettősség olyan valóság, amely, mint a kaméleon, csak a színét változtatja, de ő maga nem lesz más. Így tehát megélhető ez a kettősség a „csend és a párbeszéd” az „imádság és a szolgálat”, a „szabadság és az engedelmesség”, „a szív őrzése és a másokra odafigyelés” stb. formájában. Ami számunkra lényeges, az az, hogy megtanuljunk tudatosan és felelősen élni ebben a kettősségben, olyan egyensúlyt és harmóniát keresve, amely egybe esik az életünknek személy szerinti érettségével, egybe esik az életünknek, mint személyes hivatásnak az érettségével. Ezt a hivatást közvetlenül a Szentháromság-Istentől kaptuk, aki megteremtve bennünket, azt akarta, hogy saját titkának képmásai legyünk. Minden emberi és szerzetesi formálódás, minden keresztény formálódás lényege tehát az, hogy az individuális személyt a közösségi életre vezessük.

Az, hogy személyek lehetünk hatalmas kegyelem, de óriási felelősség is. Megélni ezt a személyes létünket éppen azt jelenti, hogy egyedi és felcserélhetetlen létezőkként értelmezzük és fogadjuk el önmagunkat, tehát úgy mint, akik egyedül vannak, de, akik mégsem teljesedhetnek be másként, csak a többiekkel való szeretet közösségében.

Annak valódisága, amellyel az ember felvállalja és megéli az egyedüllét és a közösségiség közötti feszültséget, meghatározza minden élet minőségét, így az Istennek szentelt élet minőségét is, minden egyes szerzetes és szerzetesnő életének minőségét, csak úgy, mint az egyes közösségek életének minőségét.

Mindenütt megállapíthatjuk, hogy a szerzeteséletben az egyedüllét és a közösségiség olyan feladatok, amelyek nem működnek maguktól, és egyik sem megy a másik nélkül.

Van aszkézise az egyedüllétnek, van aszkézise a közösségiségnek, és van egy aszkézise az egyedüllét és a közösségiség harmóniájának. Amikor nem éljük helyesen az egyedüllétet, akkor a közösségiséget sem éljük jól; és amikor nem éljük a közösségiséget, akkor az egyedüllétet sem viseljük el.

Az individualizmus és korunk társadalmának eltömegesedése arra emlékeztetnek bennünket, hogy életbevágó tanúságtételt ajándékozhatnánk a világnak, ha a hivatásunkat a valódi egyedüllét és a valódi közösségiség szintjén élnénk, mert az individualizmus és az eltömegesedés tönkreteszi kortársainkat, elfojtja bennük az élet és a szeretet örömét.

Ezért tehát, amikor egy közösségben élve, a saját Regulánkat, karizmánkat követve azon dolgozunk, hogy megtisztítsuk és elmélyítsük az egyedüllétre és a közösségiségre irányuló készségünket, akkor nem csak a saját személy mivoltunkat valósítjuk meg, hanem lényegi és a fennmaradásához nélkülözhetetlen tanúságtételt ajándékozunk a társadalomnak.

Személynek lenni

Hol is érdemes kezdeni?

Azt hiszem, hogy az első dolgunk az, hogy megtanuljuk ismerni és fölismerni önmagunkat és a többiekét, mint **személyeket**.

A Biblia, az Evangélium nem tár elénk antropológiai és filozófiai elméleteket, hanem a személy misztériumát hirdeti nekünk, az emberi lénynek, mint szent teremtménynek a misztériumát. Az embernek alapvető meghatározása, amelyet a zsidó-keresztény kinyilatkoztatás ad, az, hogy az ember szent teremtmény. Nem lehet megölni, mert az ember szent; ne szabad elkívánni a másik feleségét, mert ő szent teremtmény; be kell fogadni, betakarni és enni kell adni a szegénynek, mert szent teremtmény.

Én is szent teremtmény vagyok; a másik is szent. A személyről szóló kinyilatkoztatás tudatossága az, amely meghatározza az egyedüllétnek és a közösségiségnek értelmét és értékét. Isten képe vagyok és a másik is Isten képmása. Emiatt egyedi teremtmény vagyok és a másik is egy egyedi teremtmény. Azonban minden egyes személynek ez a megszentelt egyedülisége, lénye mélyén, mély és elszakíthatatlan kötelékre talál, amely összeköti a másikkal. A valódi egyedüllétben, amely tudatában van „énünk” megszentelt misztériumának, az ember szíve legmélyén Isten Arcának visszatükröződését fedezi fel, Isten fényének visszfényét. A kommunió, a közösségiség akkor születik meg, amikor Isten e bennünk meglévő képének tudata, találkozik a másikkal is ott lakó Isten képének tudatosításával (tudatával). Akkor megértjük, hogy mindaz, ami megkülönböztet és mélységesen egyedivé tesz bennünket, az ugyan az, mint, ami mélységesen egyesít is bennünket egymással egy egyetemes egységben. Az én egyedüllétem és a másik egyedülléte közötti egység Istenben van, aki az Ő belénk írt képe által teremt bennünket személyként, és ez az egység a közösségiség, *communio*.

Felvállalni, beépíteni az egyedüllétünket

A mai kor embere egyedül lévő, magányos ember. Elég csak megvizsgálni az emberek arcát egy városban, a repülőtereken, vonatokon, a fiataloknak a divat és a sikeres élet hamis modelljei által uniformizált arcát. Társadalmunk közösségi hálójá mindenütt szakadozik: a családokban, a képzés vagy a munka érdekében történő együttműködés helyein, a lakóhelyeinken. A másik egy idegen, még akkor is, ha nem más országból érkezett, és irigy bizalmatlansággal tekintünk az idegenek csoportjaira, akik közöttünk is megőrzik az ő nagyon erős közösségi életük struktúráit. Attól félünk, hogy éppen ellenünk szervezkednek, fenyegetik a kultúránkat, a kultúránkat, amely már nem is képes minket összefogni, ami azt jelenti, hogy már teljesen elvont valósággá, emlékké, vagy inkább álommá vált.

Szent Benedek azt mondja, hogy nem lehetünk remetéek anélkül, hogy előbb ne éltünk volna közösségben (RB, 1. fejezet). Azonban az is igaz, hogy addig nem igazán élem át a közösségi életet, amíg nem vállalom fel az egyedüllétemet. Ha nem vállalom fel az egyedüllétemet az Úrral való személyes kapcsolatban, hiába élek közösségben, mégsem élem a közösséget, a kommuniót: a többiek mellett élek, akik vagy szimpatikusak vagy antipatikusak, de nem élem velük a közösséget, tehát nem élek egységben a többiekkel annak a titoknak tudatában, hogy mindnyájunk szívében Isten lakik: „A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt” (ApCsel 4,32).

A Taizé-i Roger Testvér ezt írja naplójában: „Igyekszem olyan emberként élni, mint aki tudatában van elkerülhetetlen egyedüllétének.” (Ta fête soit sans fin, Taizé 1971, p. 147). Nem élhetünk egy szerzetes közösség valódi élő tagjaiként anélkül, hogy ne lennénk tudatában „saját elkerülhetetlen egyedüllétünknek”. Mélységes egyedüllétünk elkerülhetetlen, szükségszerű adottsága életünknek. Ha elutasítjuk ennek elfogadását, akkor a közösségi, vagy gyakran inkább közösségen kívüli élet, meneküléssé válik ahelyett, hogy támasz, épülésünk helye, öröm és ünnep lenne.

Az egyedüllétünk a közösségi életünk alapján ítéhető meg, a közösségi életünk pedig az egyedüllétünk alapján. Aki nem képes megmaradni az egyedüllétében, nem képes elviselni az igazi közösséget sem. És aki nem nyitott a közösségre (kommunióra), nem képes elviselni az igazi egyedüllétet. Ha az egyedüllét és a közösség nem járják át egymást igazságban, az ember elkerülhetetlenül vagy a szórakozás és pótcselekvések uralta individualizmusba menekül, vagy a többiek szétszórtsággal, léhasággal és birtokló önzéssel teli keresésébe.

Mindebben becsületesnek kell lennünk önmagunkkal kapcsolatban és segítenünk kell egymást. Természetesen senki sem éli tökéletesen az egyedüllétet és a közösséget szerzetesélete kezdetétől fogva, és valószínűleg a végén sem. Vég nélküli építkezés, vég nélküli aszkézis ez, amely csak a Szentháromság Szívének végtelen és kimeríthetetlen Céljában éri el beteljesedését.

Ferenc pápa az *Evangelii gaudium* kezdetű apostoli buzdításában azt mondja nekünk, hogy fontosabb és gyümölcsözőbb, ha az időben folyamatokat indítunk el, mintha a hatalom tereit birtokolnánk (vö. EG 222-223). Mindez kiváltképp érvényes a megtérésünk folyamatával kapcsolatban, hogy eljussunk a közösségi életre, hogy Isten szeretetéből éljünk.

Azt gondolom, hogy mindnyájunknak állandóan föl kellene tennünk ezt a kérdést: Abban a szerzeteséletben, amelyre Isten meghívott valóban tudatosan és szabadon kérem-e a segítséget ahhoz, hogy növekedjek az egyedüllétben és a közösségiségben, amelyek életem és hivatásom érett dimenzióit alkotják? Kérem-e ezt közösségem felelőseitől, magától a közösségemtől, a regulától, az imádságtól? Más szóval: kérem-e az én Istennek szentelt életemtől, hogy segítsen teljesen „személlyé” válnom, tehát Isten képére és hasonlatosságára alkotott teremtménnyé? Kérem-e szerzetesi hivatásomtól a segítséget és a kegyelmet, hogy teljességgel felelni tudjak emberi hivatásomra, hogy Isten képére és hasonlatosságára alkotott férfi vagy nő legyek?

Krisztus egyedülléte és közösségisége

Azonban mi más a mi hivatásunk, ha nem az, hogy kövessük Krisztust, aki szeret bennünket, kéri tőlünk és megadja nekünk, hogy osztozzunk életében és küldetésében?

A kérdés tehát a következő: hogyan akarja élni bennünk Krisztus az egyedüllétet és a közösségiséget? Mik az egyedüllétnek és a közösségiségnek azok a dimenziói, amelyeket Jézus értünk és bennünk él, hogy megváltsa a mi emberségünket, a mi személyes, a közösségért egyedülinek teremtett emberségünket?

Jézus megélte az egyedüllétet. Senki, talán senki sem volt annyira egyedül, mint Ő ezen a földön. Jézusnak hatalmas magányosságot kellett megélnie, de Ő választotta is ezt. Jézus szeretett egy bizonyos egyedüllétet. Szeretett egyedül visszavonulni (Mt 14,23; Jn 6,15).

Egyedülléte azonban sohasem elszigetelt, sohasem individualista. Jézus sohasem érzi magát egyedül: „Igazságos az ítéletem, mert nem vagyok egyedül, hanem én, és aki küldött, az Atya.” (Jn 8,16).

„Aki küldött, velem van, nem hagyott magamra, mert mindig azt teszem, ami tetszésére van” (Jn 8,29).

Leginkább pedig: „Eljön az óra, s már itt is van, amikor szétszéledtek, ki-ki megy a maga útjára, s magamra hagytok. De én nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van” (Jn 16,32).

Jézus kinyilatkoztatja tanítványainak, hogy a keresztény egyedüllét értelme az Atyával való mélységes közösség, olyan mély kommunió, amely ellenáll mindenféle egyedüllétnek, amelyet az emberi tapasztalat megéreztet velünk: az egyedüllétnek, hogy nem értenek meg bennünket, hogy nem szeretnek bennünket, a barátaink árulásából fakadó egyedüllétnek, a nyílt

ellenségességből következő egyedüllétnek, az egyedüllétnek a szenvedésben, az egyedüllétnek a halálban...

Azért hívja el magával Jézus a barátait, hogy félrevonulva visszahúzódnak, hogy elvezesse őket az egyedüllétnek és a kommunióknak erre az értelmére. Ott szemlélhetik, hogy mi is Jézus egyedülléte, ez a magány, amelyet Ő oly gyakran keres, eltávolodva a tömegtől és a tanítványaitól is. Ennek a csúcspontjára Jézus Pétert, Jakabot és Jánost vezeti el a Színeváltozás hegyén és a Getszemáni kertben. Ebben a két tapasztalatban a három apostol láthatja és hallhatja, hogy mi is az Ő Mesterük egyedülléte: ezt az egyedüllétet betölti az Atyával való kapcsolat, tehát olyan egyedüllét, amely már kommunió. A Három Személy Közösségének szentháromságos egyedülléte. Isten magában a létében személyes misztériuma a végtelen egyedüllétnek és a végtelen kommunióknak.

Van Jézusnak egy olyan címe, amely kifejezi e Benne lévő egyedüllét és közösségiség misztériumának szintézisét. Olyan cím ez, mely, ha nem tévedek, csak Szent Jánosnál található: az „egyszülött Fiú” megszólítás (Jn 1,14.18; 3,16.18; 1Jn 4,9).

Jézus az Atya „egyszülött Fia”. Ebben a címben teljesen együtt van az egyedüllét és a közösségiség. „Fiú” ez közösségiséget kifejező cím; „egyszülött, egyetlen” ez egyedüllétet kifejező cím.

Jézus Krisztus az Atyának Fiaként egyetlen: Őbenne egybe esik az abszolút egyedüllét és az abszolút kommunió. És mondhatjuk, hogy a Szentlélek személyesen maga ennek az egyedüllétnek és kommunionak, egyetlenségnek és szentháromságnak, Istenben való egybeesése. Még akkor is, amikor a világban működik, a Lélek egyszerre az, Aki kivezet a pusztába és az egyedüllétbe, és az, Aki életet ad a közösségi egységnek a szeretetben.

Mégis, az „Egyszülött Fiú” címmel kapcsolatban, az Üdvösség misztériumában mintha egyfajta szakadás jönne létre magán a Szentháromságon belül, vagy inkább az Isten Fiában. Azt olvassuk ugyanis szent János evangéliumának 3. fejezetében: „Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (3,16).

Isten egyszülött Fiának üdvözítő megtestesülése által, ez által az egészen a kereszthalálig elmenő odaadás által, olyan, mintha az egyszülött Fiú egyetlensége szétszakadna értünk, szétszakadna azért, hogy kitágítsa az emberekre is a Fiúnak az Atyával való egyetlen közösségét a Szentlélekben. Az egyszülött Fiú egyedülléte, egyetlensége széthasad egészen az Ő átszúrt Szívének megszakadásáig azért, hogy minden ember befogadhassa az örök életet, részesedhessen Isten Fiának egyetlenségében.

Isten egyszülött, mono-genos Fia, elsőszülött lesz, proto-genos. Miként szent Pál írja a Rómaiaknak, Jézus „elsőszülött [lesz] sok testvér között” (8,29). Jézus Krisztus gyermeki egyetlensége kitágul az egyetemes Egyház dimenzióira.

Az Istenért megélt egyedüllét Benne egyetemes közösséggé történő kitágulásának ez a dinamizmusa lesz a mi szívünk és a mi életünk kitágulásának útja is Krisztus nyomában. Arra vagyunk meghívva, hogy lépünk be Krisztus egyedüllétébe, hogy így lehetővé tegyük Számára, hogy azt bennünk is kitágítsa úgy, miként Benne is kitágult. Ez a cölibátus értelme is, amelyet a megszentelt élet magában foglal.

Az egyedüllétnek ez a kommunióba történő kitágulása nem megy szenvedés nélkül, pontosabban áldozat nélkül. Ezt mondja a búzaszemről szóló húsvéti példabeszéd: „Ha a búzaszem nem hull a földre és nem hal el, egymaga marad; de ha elhal, sok termést hoz” (Jn 12,24), a közösségiség természetét, a testvériség természetét.

A személy formálása a közösségben

Hogyan haladjunk ebben a dinamikában, a krisztusi egyedüllét útján, amely kitágulva közösségiséggé lesz?

Azt hiszem, nem kell mást élnünk, mint azt, amit a mi megszentelt életünk javasol nekünk. A szerzeteséletünk erre van, ezt szeretné megvalósítani. Fontos azonban, hogy tudatosítsuk mindezt, mert egyébként azt kockáztatjuk, hogy elmegyünk a saját utunk mellett, a megtérés és a növekedés lehetőségei mellett, amelyeket nap, mint nap ajándékba kapunk, egész életünk folyamán, a hivatásunk karizmájából fakadóan.

A mi szerzetesi hivatásunk a búzamag hivatása, amely jó földre hull. A föld adva van számunkra, vízzel bőségesen öntöznek, a nap is ott van, hogy fölmelengessen és érleljen bennünket. Valóban kár volna kihagyni annak csodáját, hogy egyedüllétünket termékeny közösségiséggé alakítsuk, csak azért, mert eltévesztjük a tervet, mert valami mást szeretnénk élni, mert olyan termékenységről álmodunk, amelyben nem kell átmenni a halálon, vagy, mert azt hisszük magunkról, hogy már egyedül is termékenyek vagyunk.

Annak fényében, amit eddig mondtam, szeretném egyszerűen csak áttekinteni a mi megszentelt keresztény életünk néhány hétköznapi aspektusát, amely minden karizmában közös. A teljesség igénye nélkül egyszerűen csak szeretnék néhány átgondolni való szempontot adni mindnyájunk mindennapi tapasztalatáról.

1. Egyedüllét és csend

Azt tapasztaljuk, hogy gyakran nehezünkre esik, hogy megéljük az egyedüllétet és a csendet, amely szerzetes életünk része. Néha megvan a kísértésünk, hogy kikerüljük ezeket, kapcsolatok keresésével, a kommunikációs és információs eszközökhöz való hozzáféréssel stb. Egyszóval: megvan a kísértésünk, hogy meneküljünk a csend és az egyedüllét elől.

Pedig Jézus, ezzel ellentétben, kereste a csendet és az egyedüllétet. Jézus szeretett visszahúzódní. Ő ugyanis nem a csendre és az egyedüllétre gondolt: Ő az Atyával való találkozásra gondolt. Számára az egyedüllét találkozó volt, a csend pedig a szeretet mély dialógusa.

Ha nem ugyan ebből a szemszögből közelítünk azokhoz a tereinkhez, amelyek minket az egyedüllétre és csendre nevelnek, akkor sohasem fogunk vágyini rájuk, sohasem fogjuk szeretni őket, tehát nem fogjuk élni őket.

Azt hiszem, hogy ebben mindnyájan a mai kor gyermekei vagyunk. Csak azért keressük a csendet és az egyedüllétet, hogy meneküljünk a többiek zavaró jelenléte elől. Nem úgy keressük ezeket, mint az Istennel való találkozást.

Hivatásunk sajátos tanúságtételének lényegi pontja ez, mert itt kezdi meg a búzaszem az egyedüllétből a közösségiségre történő átmenetének folyamatát. Az egyedüllét csak akkor tágul ki közösségiséggé, ha abban találkozunk az Atyával, aki életet ad nekünk, minden termékenység Atyjával. A közösségiség nem úgy jön létre, hogy a búzaszemet ezer kis molekulára törík szét, hanem úgy, hogy elültetik a föld hatalmas apai és anyai ölébe. Az Atyával töltött egyedüllét minden termékenység forrása, a belső forrás, az, ami miatt az életünk közösségiségének termékenysége nem olyan valami, amit mi hozunk létre saját kezünkkel és saját erőnkéből, hanem a kegyelemnek egy eseménye, amelynek mi élő és szabad eszközei vagyunk. E nélkül a csend nélkül, amely az Atyával találkozik az egyedüllétben, létrehozhatunk társulatokat, összegyűjthetünk embereket, de nem lesz belőle személyek közössége, testvérek közössége, nem lesz belőle Egyház.

2. Munka és szolgálat

Innen jön az egész keresztény elgondolás a munkáról, szolgálatról, feladatokról, megbízatásokról. Munkálkodhatunk úgy is, mint a búzaszem, amely ezer kis terméketlen darabra töri szét magát, vagy úgy, mint a búzaszem, amely odaajándékozza magát a közösségiség termékenységére.

Gondoljunk arra a szemrehányásra, amelyet Márta tesz Jézusnak: „Uram, nem törődöl velem, hogy testvérem egyedül hagy szolgálni?” (Lk 10,40)

„Egyedül”: igen, Márta egészen egyedül van, de egy magányos, az Istennel való egyesülés nélküli egyedüllétben. Márta szétmorzsolódik: minden egyes tányér, amelyet az asztalra tesz, a merőkanál minden egyes keverése a fazékban, minden egyes lépés, amelyet a tűzhely és az asztal között megtesz, minden egyes verejtékcsepp, amely a homlokáról lecsöppen, lényé egy darabja lesz, amely leválik róla. Minden egyes gesztusa megosztja, szétszórja, felmorzsolja. Miért? Csak azért, mert az egyedülléte lakatlan, nem imádságos, nem az Istennel és Általa a többiekkel való közösség kicsírázása.

Egyedül van, nem azért, mert a testvére nem segít neki, hanem mert nincs Istennel. Jézussal sincs, akit pedig szolgálni akarna és megtisztelni. Ha azonban egyedüllétét Isten jelenlétének szeretete lakná, minden egyes gesztusa, a szeretet gesztusa lenne, a közösségiség egy magja, amely az életét boldoggá és termékenyvé tenné.

3. A tekintély szerepe

Mi lehet a tekintély szerepe egy közösségben az „egyedüllét és közösségiség” kettősségére vonatkozóan?

Azt hiszem, hogy a tekintély szerepe elengedhetetlen ahhoz, hogy minden egyes testvér vagy nővér megtalálja az egyedüllét és a közösségiség közötti egyensúlyt és harmóniát. Egy bizonyos értelemben, a felelős azért van, hogy segítse a testvért vagy a nővért, rátalálni saját útjára, amely összeköti az ő egyedüllétét a közösségiséggel, amely kitágítja azt. Eléggé világosan látszik ez számomra a közösségeknél, amelyeket meglátogatok: azok, akiknek gondjuk van rá, hogy az előjárójukkal való hűséges és áttetsző párbeszédben vizsgálják útjaikat, sokkal kevésbé individualisták, mint azok, akik ezt nem teszik. Nem a jó szándékkal vagy az életszentségről való álmodozással győzzük le az önzésünket, individualizmusunkat, amely akadályozza, hogy egyedüllétünk kitáguljon a közösségiségben, hanem azzal a tudatos alázattal, hogy engedjük magunkat kísérni a közösséggel való kapcsolatunk vizsgálatában.

A felelős meghallgatása és figyelme azért van, hogy segítse a testvért abban, hogy úgy lássa önmagát, amilyen ő valójában a közösséggel való kapcsolatában. Ha egy testvér keresi és elfogadja, hogy szembenézzen ezzel a külső tekintettel, akkor – még ha a legrosszabb individualistáról és egoistáról van is szó – ez a testvér el fog indulni a közösségiség felé vezető úton, rajta lesz a szív kitágításának az útján, amely termékenyvé teszi az ő életét. Ellenben, egy altruista, nagylelkű, odaadó, lelki embernek tartott testvér, aki még engedelmes is, ha nem keresi és nem fogadja el a közösséggel való kapcsolatának ezt az ellenőrzését, nem lesz a közösségiség embere és az élete, bármily nagylelkű is, alapvetően terméketlen marad.

Sokkal jobb egy egészen kicsi, csúnya és koszos búzamagnak lenni, aki azonban hagyja, hogy elvessék a földbe, mint csodálatos ragyogó, nagy és tökéletes búzamagnak lenni, aki azonban távol tartja magát a földtől.

A tekintély szolgálata, e tekintélyt gyakorlók minden korlátja ellenére, az Egyházban objektív segítség arra, hogy mindenki megtalálja a maga konkrét útját, ahogyan leszállhat a humuszba, amely az egyedüllétét a közösségiség életévé alakítja át. Alapvetően az előjárók a testvéreik és nővéreik magvetői, akik az Isten Országának termékeny földjébe vetik el őket.

4. Közös imádság

Van egy terület, ahol az egyedüllét és a közösségiség felszültsége, és az átmenet az előbbiből az utóbbiba állandóan gyakorolható, fejleszhető és újrakezdhető: a közös imádságunk területe.

Együtt imádkozni, együtt énekelni az zsoltosmát, együtt ünnepelni az Eucharishtiát, ezek mind olyan pillanatok és olyan idők, ahol mindnyájunk egyedülléte Krisztusban egy egyetemes kommunió felé halad. A közösségi imában az Isten előtti személyes egyedüllét nem törlődik el. Amikor együtt

énekeljük a zsoltoszmát, az nem azt jelenti, hogy a közös imádság, mint valami meghatározhatatlan felhőt alkotva szállna Isten felé.

Minden egyes imádkozó személyesen Isten színe előtt marad. Azonban az együtt végzett ima, a többiek imája és jelenléte arra emlékeztet mindnyájunkat, hogy Isten szereti, ha minden egyes személy imájából egy közösségi imádság száll felé, tehát egy olyan ima, amely kitágul a többiek szívében.

A többiek, akik velünk imádkoznak gyakran segítséget, támaszt és megerősítést jelentenek számunkra, de sokszor megpróbáltatást is. Gyakran a többiek zavarják az imánkat. Meg van a kísértésünk, hogy azt gondoljuk: „Sokkal jobban imádkoznék, ha egyedül lennék!”. Mégis, éppen ott, ahol a többiek imádságára úgy tekintünk, mint a mi imánkat zavaró tényezőre, ott értjük meg, hogy imádságunk még mennyire nem lépett ki saját bezárt burkából. Így megértjük, hogy az egyedülletben végzett imádságunk is milyen könnyen még önmagára van zárulva, és nem tud még kitágulni az összes emberrel és Istennel, mindnyájunk Atyjával alkotott egyetemes közösségiség dimenzióira.

Igen, itt is beigazolódik a búzamazag törvénye. Néha arra van szükségünk, hogy a közösség segítsen bennünket a földbe hullani, és néha, mint egy búzakarász, már megéljük egy kicsit a többiekkel a testvéri feltámadás termékeny és örömteli, húsvéti tapasztalatát.

Minden kegyelem. Annak kegyelme, hogy Isten irgalmából és testvéreink és nővéreink irgalmából átléphetünk a magunkra zárt egyedülletből az igazi egyedüllet megélésére, és az igazi egyedülletből a mindenkivel való kommunió megélésére Istenben. Ez Krisztus élete bennünk, ez Krisztus élete a világban, amely megmenti a világot!